

TÜRK MİTOLOJİSİ SÖZLÜĞÜ (O-P)

by Kayıp Dünya - Pazartesi, Ocak 03, 2000

<http://www.kayipdunya.com/kayipdunya/turk-mitolojisi-sozlugu-o-p>

O

Obur: Geceleri mezarından çk?p, insanlar? rahatsız eden ve önüne çkan her ?eyi yedi?ine inan?lan, kötü ruhlu bir varlık. Hortlak inanc? ile benzer özellikler gösterir.

O?uz: Türk kültüründe, ilk ata, devletin kurucusu, savaş kahramanı olarak görülen mitolojik karakter. Bazı görüşlerde O?uz Han ilk insan olarak değerlendirilir. O?uz Ka?an destan?nda, do?umu mucizevi ö?eler ile anlatılır. Türk mitlerinde, efsane kahramanların?n gökten inen bir ?k ile do?umu çokça kullanılm?tır.

Okay-Okkay: Su altında ya?ayan, öte dünya ile bağlantılı bir büyücü. İnsan kanından meydana gelen denizler ile çevrili bir evi oldu?u düşünülür.

Okçu: Bilgiç, büyücü, efsuncu.

Ok-Yay: Ulu Ana yani Umay’ın mitolojik mecazlarından biri. Ok, özellikle ?aman ritüellerinde çok önemli bir yere sahiptir. ?amanların?n kamlık törenlerini davulla de?il, ok ile gerçekleştirdiklerine dair bilgiler mevcuttur.

Omac?: Küçük çocukları korkutmak amacıyla uydurulmuş hayali bir varlık. Anlam açısından olmasa da fonetik olarak Umay ?ce ile bağlantısı vardı. Farklı bölgelerde Umac?, Hommu Homucuk ve Hummu Hommucuk ?eklinde de adlandırılm?tır.

Oran Telekey: Nerede ya?adığı tam olarak bilinmeyen mitolojik bir varlık. Uryanhaylar’a göre, yeryüzü, da?, orman ve akarsuların?n hepsi Oran Telekey’dir.

Otac?: ?laç yapan, hekim, tedavi eden gibi anlamlara gelen sözcük. Oducu ve Otucu gibi söylenişleri de mevcuttur.

Ovsal-Oysal: Kötülük verici, kötü, acımasız anlamına gelir. Çuva?lar’da “usal” ad? ile bilinir ve kadınlarla birlikte olan, kötü tabiatlı, gulyabani, acımasız su ruhu olarak tanınır.

Oy ?yese: Ev iyisi. Evi koruyan melek.

Ozan: Di?er alemden haber verebilen, geçmiş?i ve gelece?i görebilen, ?iirsel mitolojik kahraman. Güzel konuşma becerisine sahiptirler. Korkut Ata’nın?n da ozanlı?k vasfından bahsedilmektedir.

Ö

Öbür Dünya: Ya'ad???m?z dünyaya kar?? gelen, yer olarak bu dünyadan çok uzaklarda oldu?u dü?ünülen, evrenin bir parças?. Öbür dünya varlıklar? ile bu dünya varlıklar? ?ekil olarak birbirlerinden farklı tasvir edilmektedir. ?aman inan???na göre öte dünyada olan her ?ey asimetrik görünülüdür. Öbür dünyada, bu dünyanın tam tersi olarak dü?ünülür. Buna göre burada aydınlık ise orada karanlık ya?anmaktadır.

Ölüm: Ruhun, bulundu?u bedeni dönmemek üzere terketmesi ?eklinde aç?klansa da Dede Korkut kitab?nda uyku için “küçük ölüm” denmektedir. Bu bağlamda ruhun insan bedenini uyku halindeyken ya da hastayken de terketti?i dü?ünülürdü. Eski Türkler ölümün bir son olmad???na, ölümden sonra ya?ama ve ahirete inan?ırlard?.

Ölümden Kaçma: Ölümle mücadele etme, ölümsüzlü?ü arama motifi. Ab-? hayat? bulma çabalar?n? konu alan bir çok hikayeye kaynaklık etmi? anlay?? biçimi.

Ötüken: Eski Türkler için kutsal bir yer, devletleri gibi tapıklar? yer. Ötüken bir ülke olarak dü?ünülür.

P

Papay: ?skit mitolojisindeki yedi ilahi yaratıktan biri. Yükseklik anlam? veren bir sözcük olarak kullanılas? bak?m?ndan gök ruhlar? ile ilgilidir.

Parmak Çocuk: Bereket ve bolluk anlamlar? yüklenmi?, mitolojik bir karakter. ?rkeyel, ?lkeyer, ?rkenek, Erkejeel ve Erkejeji gibi isimlerle de bilinir. Hakk?nda pek bir bilgi yoktur.

Payne: Kumandinelere göre her boyu koruyan bir ruh vard?r. Bu ruhlara Payne ad? verilir. Payne Bayram? ad? alt?nda, ruha at kurban ederlerdi. Bir boy ne kadar kalabalıksa, Payne'sinin de o kadar güçlü oldu?u dü?ünülürdü. Hatta boy içerisindeki ?amanlar?n gücünü k?yaslamak için de Payne ruhu kullanılırd?. Bir boyda ne kadar az hastalık ve ölüm varsa, o boyun ?aman? ve Payne'sinin çok kuvvetli oldu?u söylenirdi.

Peg: Cin ve ?eytanlar?n topland???na inanılan harabelere verilen isim.

Peri: Kelime anlam? olarak görünmeyen, gizli güç demektir. Türk mitolojisinde perilerin Kaf Da??'nda ya'ad???na dair bir inanç vard?r. Periler, göklerde dola?abilir, istedikleri hayvan?n kılı???na girebilirdi. Onlar? görünmez yapan sihirli k?yafetleri vard?r. Cinlerden farklı olarak kendilerine ait isimleri olurdu.

Pir: Göze görünmeyen, keramet sahibi varlıklara verilen isimlerden biri. Evliya ve koruyucu ruh özellikleri ta??ırlar. Korkut Ata'n?n da bir pir olarak adlandırıldı??? kaynaklar vard?r.

Porhan: ?aman?n ta??d??? adlardan biri. Gerçek güçlü porhanlar?n, atalar aras?ndan ç?kt???na inanılırd?. Porhanlık öğrenilen bir ?ey olarak görülmezdi.

Pura-Pura Kan: ?amanlar?n gökyüzüne ç?kmak için kullandıkları, kurt ba?lı atlar?n ad?. Bu atlar ?amanlar? kötü ruhlardan korurdu.

PDF generated by Kalin's PDF Creation Station